

CORNER

Amelanchier ovalis Medik.

[1793, Gesch. Bot. : 79] $2n=34$, (51,68)

Foto: MATHIEU MENAND

Amelanchier ovalis. Foto: PERE MASDÉU.

NOMS POPULARS

Alemanys: Alpenmispel, Felsenmispel, gemeine Felsenbirne

Anglès: Savory medlar, snowy mespilus

Aragonès: chiñonera, corniera, criñolera, curnia, curniera, curronera, curruñé, curña, curñera, escobizo, grillonera, griñolera, sanera, sena, senera, serniera, yerba del riñón, bellomera, bruñuelera, carrasquilla, cormiera, cornera, corniera, corruñé, criñolera, criñonera, curnia, curniera, curronera, curroné, curruñé, curña, curñera, escallonera, escobizos, grijolera, grillonera, griñales, griñolera, griñolés (FRU), griñuelos (FRU), lulos (FRU), gruñolera, guillomo, guiñolera, ierba del riñón, lulos, sanera, sena, senera, serniera, villomo.

Basc/Euskera: arangurbe, arangurbe arrunt, arangurbea, ararantxe (FRU), ollarán

Castellà: Cornijuelo, durillo agrío, mellomo, guillomo, abellomo, bellomera, bullomera, carrasquilla, cormiera, cornera, cornijillo, cornillo, criñolera, criñonera, curña, curñera, curnia, curniera, durillo blanco, escallonera, escobizos, gayubilla (FRU), gayumilla (FRU), griñales, grijolera, grillonera, griñolera, griñuelo, guilloma, guillomera, guillomero, guiñolera, gullomo, malanguera, mellema, mellomino, mellomo, palo duro, palosanto, árbol de las gayubas, sena, senera, serniera, villomo, zurillo

Català: Corner, corneguer, cornalier, cornera, cornier, corniera, corniol, cornioler, corronyer, curnia, curniera, curna, merellenguera, mallenquera, ballumera, billomera, cirereta de pastor (FRU), corna (FRU), curna (FRU), gallumera, galluva (FRU), guillomera, llamenquera, pometa de corner (FRU), verguera, arbre de roca.

Francès: Berlette, néflire des rochers

Grec: Αμελάγνια

Holandès: Krentebloomje, Rotsmispel

Italià: Pero cervino

Ocità: amelanchier, amelanca (FRU) [de «pometa»]

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

Arbust caducifoli de fins a 5 m d'alçària, tot i que normalment no puja més de 2 m, sense espines, amb borrons de color marró negrós, glabres i brillants en general. Branques primes, flexibles, resistents. Les més joves tomentoses al principi, amb borrons també tomentosos a l'hivern. Fulles esparses més o menys agrupades, el·líptiques, de 1.3-4.6 × 1-3 cm, finament dentades, blanques i tomentoses pel revers al principi però glabres i coriàcies a l'envellir. Longitud del pecíol menys de la meitat de la de la làmina. Flors molt blanques, en petits raïms corimbiformes de 20-10 flors. Pedicel de la flor de la flor més inferior, de 6-25 mm, molt més llarg que el receptacle, primer flocós, després glabre. Receptacle de 2-4 mm, tomentós, campanulat. Calze amb sèpals de 1.3-3.5 mm, flocós a la floració, amb 5 dents acuminades, persistents en el fruit. Pètals 5, oblongs, en tascó, erectes, més o menys divaricats, de 9-19 × 3.4-6.2 mm, flocosos a la base i a la cara externa. Estams (més de 10) amb filaments de 0.8-1.1 mm, glabres, grocs i antereres de 0.7-0.8 × 0.5-0.6 mm. Estils 5, soldats a la base. Ovari ífer. Carpels 5. Estils 5, d'1 mm. Fruit (drupa) globulós, de 5-11 mm, d'un blau negrós, pruïnós, amb endocarpi molt prim, i polpa dolça, comestible. Una llavor per cadascun dels 5 lòculs. Llavors de 4.5-6 × 2.8 mm, de color roig.

Dins la família de les Rosàcies el gènere *Amelanchier* es distingeix per ser planta llenyosa sense espines, amb fulles el·líptiques finament dentades, i per tenir el fruit carnós, d'un blau negrós quan és madur, amb endocarpi prim i cartilaginós; i pel el calze soldat a l'ovari, amb lòbuls petits, persistent en el fruit, flors agrupades en raïms simples, amb pètals estrets. Dins les Rosàcies, *Amelanchier* és dins la subfamília de les Mespiliàcies o *Pyroideae* i la tribu de les *Maleae*, que comprèn les pomeres, les pereres, els codonyers i les serveres, per exemple. I el gènere és proper a *Aronia*, gènere conegut pel succ dels seus fruits. Les Mespiliàcies són plantes angiospermes, dialipètales, inferovàriques, polistèmones amb els fruits en pomes o peres.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Viu sobre roques o terrenys pedregosos a la muntanya mitjana, sobre tot al terreny del boix i dels roures. Pot baixar fins els 300 m snm i pujar fins els 2500. Preferenent sobre terreny calcari. Poden acompanyar-lo, per exemple:

Acer opalus

Cytisus sessilifolius

Rhamnus saxatilis

Buxus sempervirens

Hedera helix

Viburnum lantana

Coronilla emerus

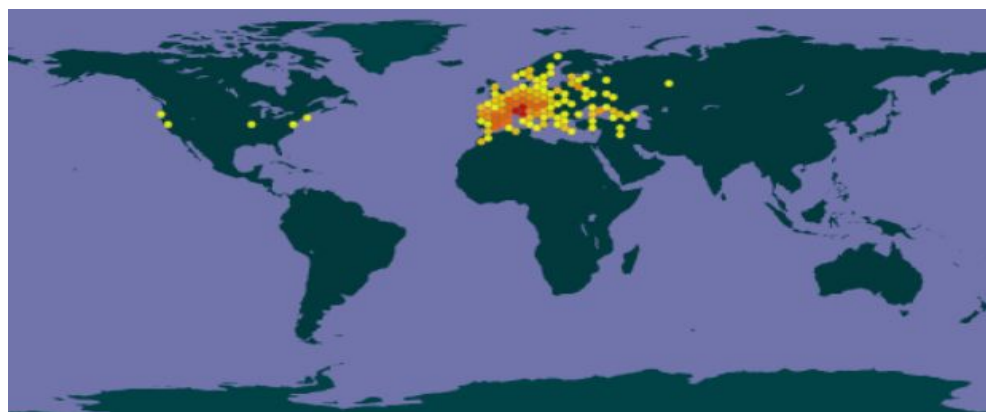
Hieracium murorum

Viola willkommii

Crataegus monogyna

Prunus mahaleb

A Catalunya manca al litoral i prelitoral silícic al Nord de Barcelona, al litoral tarragoní i a les planes de Lleida. A la península hispànica es troba al quadrant NE, a la Serralada Cantàbrica i a les muntanyes del SE. Es troba al Sud d'Europa, a l'Àsia occidental i al Nord de l'Àfrica.

Amelanchier ovalis al món, segons GBIF

HISTÒRIA

Era planta coneguda i descrita per TEOFRAST D'ÈRESOS (segle IV a.C.). Admirava la dolçor dels fruits i la duresa i resistència als corcs de la fusta.

ESOTERISME

Per a protegir la casa durant tot l'any es clavava una creu feta amb dues rames beneïdes el Diumenge de Rams a la porta principal de la casa.

Una llegenda creu que on hi ha molts corronyers en flor pot haver-hi una olla amb monedes d'or enterrada (dins una cova).

LITERATURA

– «Any de curnes, les arques buides».

– «*Año de millominas, poco trigo*»

– «*Flor de guillomo comeré y a quien pique mataré*» deia l'abella a Déu qui li respongué:
«*Flor de guillomo no comerás, y a quien piques, tu morirás*».

PROPIETATS MEDICINALS

- antibacterià (*Enterococcus faecalis*, *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Streptococcus aureus*)
- antiinflamatori (ESC + bicarbonat sòdic)
- antireumàtic SAB

- astringent (ESC + bicarbonat sòdic)
- colerètic (ESC + bicarbonat sòdic)
- depuratiu FLO
- diürètic (ESC + bicarbonat sòdic), SAB
- febrífug FUL
- hipotensor (ESC + bicarbonat sòdic), FUL
- laxant FLO FUL
- reconstituent FRU

USOS MEDICINALS

• afonia	• febre
• al·lèrgies TIJ	• hipertensió
• anorèxia FLO	• mal de cap FRU
• artritis	• mal d'estómac FUL TIJ
• cames cansades (banys, liniment)	• mal de coll
• catarro	• mal de ventre FUL TIJ
• ciàtica (liniment)	• mala circulació
• cistitis	• plètora
• còlera FUL TIJ (decocció)	• refredat
• contusions (liniment)	• reuma UE
• diabetis	• varius
• ensurts FLO	• xarampió
• estomatitis	

ALTRES USOS

Els troncs s'empren per a fabricar petits estris, i també per a fustigar el bestiar. Amb les rames més fines se'n feien escombres.

PREPARATS

Licor d'Alp: aiguardent + flors de corner + herbes digestives.

Liniment antireumàtic: licor d'anís + fruits i tiges de corner.

VETERINÀRIA

A les cabres les flors els fa orinar poc.

La decocció de les rames amb cendra és un repel·lent de vespes i abelles.

POSSIBLE TOXICITAT

És planta que rebaixa la sang, és a dir, que podria provocar anèmia i abaixar massa la pressió arterial. També podria provocar pèrdues de visió momentànies.

PRINCIPIS ACTIUS

- ameliaròsid (ESC)
- àcid cianhídric LLA
- Calci
- Coure FRU
- Ferro FRU